

УДК 632.7:634.25(477.7)

Юдицька І. В., мол. наук. співроб.

Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М. Ф. Сидоренка

Інституту садівництва НААН

e-mail: i.uditskaia@ukr.net

ВИДОВИЙ СКЛАД ШКІДНИКІВ ПЕРСИКА В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

У галузі садівництва Півдня України домінуюче положення займають кісточкові культури, в тому числі персик. Ця культура відзначається високими смаковими якостями та в плодах якої міститься приблизно 13 % різноманітних вітамінів і 10,7 % кислот [1]. Згідно статистичних даних у південній зоні садівництва площа плодоносних насаджень персика станом на 2018 р. становила понад 2,9 тис. га., проте проти 2000 р. вона зменшилася майже вдвічі [2].

В останні роки фітосанітарний стан персикових насаджень характеризується постійними змінами популяцій шкідливих організмів в агроценозі [3]. Чисельність окремих видів шкідників і ступінь їх шкідливості залежить від віку насаджень, сорто-підщепних комбінувань, абіотичних, біотичних та антропоічних факторів [4].

Зважаючи на вищевказане, метою досліджень було визначення видового складу фітофагів і рівня їх заселеності у насадженнях персика для оптимізації заходів захисту даної культури від пошкодження шкідниками.

Дослідження проводилися протягом 2021–2022 рр. у насадженнях персика 2007 року посадки, схема садіння дерев – 5 x 4 м. Система утримання ґрунту – чорний пар. Виявлення шкідників персика здійснювали шляхом проведення маршрутних і детальних обстежень насаджень впродовж вегетаційного періоду.

За результатами моніторингових досліджень агроценозу персикових насаджень встановлено, що протягом 2021–2022 рр. у видовому складі ентомоакарикомплексу переважали комахи (Insecta), які становили 91,7 %. Решта – 8,3 % належали до класу Павукоподібних (Arachnida). В умовах Південного Степу України зареєстровано 11 шкідників з числа комах та 1 вид кліщів. Відсоткове співвідношення рядів у структурі шкідливої ентомофауни насаджень персика становило: Лускокрилі (Lepidoptera) – 45,4%, Рівнокрилі (Homoptera) та Твердокрилі (Coleoptera) – по 27,3%.

У досліджувані роки заселеність насаджень персика шкідниками змінювалася під впливом погодних умов. Так, зимовий період 2021–2022 рр. виявився менш прохолоднішим порівняно з попереднім роком. Сума негативних температур за грудень–лютий склала – 103,2⁰С, що майже в 1,8 рази менше, ніж за аналогічний період 2020–2021 рр. Такі умови перезимівлі вплинули на розвиток окремих видів шкідників.

У період цвітіння дерев квітки персика пошкоджували жуки оленки волохатої (*Epicometis hirta* Poda.). У 2021 р. під час масового цвітіння дерев персика за сухої та жаркої погоди чисельність жуків була більшою у 1,8–3,6

рази, ніж у 2022 р., що пов'язано з прохолодною (+5,5...+13,5⁰С) дощовою погодою в цей період, яка не є сприятливою для активного льоту та живлення даного виду.

Крім вищеназваного виду жуків у травні-червні дерева персика заселяли імаго довгоносіка листового (*Polydrosus inustus* Germ.) до 1,5 екз./пагін, при цьому пошкодженість листків не перевищувала 4–5%.

Протягом 2021–2022 рр. у насадженнях персика переважав один вид з родини Aphididae – зелена персикова попелиця (*Myzodes persicae* Sulz.). Протягом травня заселеність пагонів та листків колоніями шкідника була слабкою у межах 0,3–0,5 бала. В літній період 2021 р., зокрема у червні, не відмічалось суттєвого збільшення рівня заселення дерев попелицею, що пов'язано з випаданням надмірної кількості опадів у вигляді злив (163,2 мм), яка перевищувала багаторічні значення у 3,1 рази. Протягом першої декади червня 2022 р. при середньодобовій температурі повітря +22,1...+25,6⁰С виявлено збільшенню рівня заселення листків і пагонів зеленою персиковою попелицею у 2-3 рази (1,0-1,3 бала) порівняно з попереднім обліком.

Чисельність інших сисних видів, зокрема цикадки розанової (*Typhlocyba rosae* L.), звичайного павутинного кліща (*Tetranychus urticae* Koch.), каліфорнійської щитівки (*Quadraspidiotus perniciosus* Comst.) знаходилася на рівні нижчому за економічний поріг шкідливості.

Постійними видами в агроценозі персика були східна плодожерка (*Grapholitha molesta* Busck.) та фруктова смугаста міль (*Anarsia lineatella* Zell.). У роки досліджень інтенсивність льоту метеликів шкідників суттєво коливалася та становила 11,2–50,7 екз./пастку за 10 діб та 10,3–26,0 екз./пастку за 10 діб відповідно. Пошкодженість плодів гусеницями лускокрилих видів залежала від строків досягання сортів персика та варіювала від 0,9 до 4,6%.

Отже, аналіз шкідливого ентомоакарокомплексу персикових насаджень впродовж 2021–2022 рр. дав змогу встановити видовий склад шкідливих видів, їх чисельність та рівень пошкодження. На кількісний і якісний склад врожаю в більшій мірі впливали шкідники з ряду лускокрилих, серед якого домінувала східна плодожерка, в меншій мірі фруктова смугаста міль. Чисельність інших фітофагів в різні періоди вегетації була на рівні ЕПШ, або нижчому за нього, що дає змогу ефективно корегувати систему захисту культури.

Список літератури

1. Клочко Н.М. Персик (*Persica vulgaris* Mill.) – культура скороплідна та високоврожайна. *Садівництво*. 2015. Вип. 70. С. 35–40.
2. Рослинництво в Україні. Статистичний збірник / Відп. за випуск О. Прокопенко. Київ, 2019. 220 с.
3. Yudytska I., Klechkovsky Yu. Species composition of harmful entomocomplex in peach orchards of Southern Ukraine. *Scientific Horizons*. 2021. 24(1). P. 61–67. DOI: [https://doi.org/10.48077/scihor.24\(1\).2021.61-67](https://doi.org/10.48077/scihor.24(1).2021.61-67)
4. Шевчук І.В., Гриник І.В., Каленич Ф.С. та ін. Агроекологічні системи інтегрованого захисту плодівих і ягідних культур від шкідників і хвороб. Рекомендації. Київ: ПП «Санспарель», 2021. 188 с.